

PÅ SPANING EFTER DEN GRAFIK SOM FLYTT

ASHIK OCH KOSHIK ZAMAN

Ashik och Koshik Zaman från nättidningen och konstplattformen C-print skriver en personlig spaning om konstnärers produktion av grafik, ofta är de verksamma inom ett annat konstområde. Sedan 2014 har Grafikens Hus en konstshop där signerad och numrerad grafik av ett fyrtiotal konstnärer finns till försäljning.

D

et finns en historia som vi ofta dragit genom åren för att berätta om vår ingång till att verka inom samtidskonsten. Förenklat innebar den en viss tids samlande av konst tillsammans som brödrapar. Då det var dags för inflytt till samägda – ett ”kreativt levnadsprojekt” – hade kodex för ett idealt boende redan ställts upp: Malmstenssoffan, Malmstensbordet för tolv, säng i varsitt rum och därutöver i princip bara konst. Det låter nästan som

då stjärncuratorn Klaus Biesenbach berättar om sitt hem i New York Times bilaga (plus konsten som denne uppges sakna!), men likväl med viss modifikation. Det var kul, men ett ekonomiskt sett trixigt kamikazeprojekt för två 25-åringar att axla, vilket i sinom tid ledde till en ny vända vid *think tanken* för att utröna hur vi kunde vara nära konsten på ett intimt vis utan halvfallvarliga skämt om ”bröd och vatten”. Vi kan säga att det är detta som föregår C-prints historia, den mobila konstplattform och nättidning som vi driver vårt nionde år. Samlande låter möjligen mer imponerande än det var. De första verken var varken särskilt dyra eller originalverk. Det var grafik i upplaga som beredde vägen till en tillvaro med konst i hemmet. Första verket var grafik av Martin Wickström. Det går bara att beskriva känslan när vi lämnade galleriet med mappen under armen som ett riktigt rus som skapade omedelbar mersmak.

Tittar man tillbaka på grafiken sedan vi startade C-print skulle man nog kunna säga att grafiken varit olyckligt drabbad. Grafikens Hus i Mariefred brann ner och ett par år senare även grafikverkstaden på Kungl. Konsthögskolan. **VAD ÄR ODDSSEN?!** tänker man. I den här texten gör vi en spaning på grafiken och det ska sägas att det också på ett personligt plan tillåter oss att vara i ett *headspace* vi själva, trots ytterst aktivt bevakande av konst, både lokalt och internationellt, inte har varit i på länge. Så texten får tjäna som ett rannsakande såväl som ett undersökande av den grafik som faktiskt kommit att fly även en själv och utgöra en blick på grafikens framtid.

En fundering är var grafiken hittas i dag. Förutom på Grafikens Hus förstås. Tankarna går till ett notoriskt intervjuцитat av en tidigare gallerist, om hur gallerier alltid har prismässigt

tillgängliga verk (grafik) i backroom för några tusenlappar, men som man kunde överväga att först be om att få se innan galleristens tid ödslades ... **HÅRDA BUD!** En som kommersiellt bär grafikens fana högt är Elisabeth Blenow Calälv som drivit sin konsthandel ed. art i nästan tio år och har ett showroom likt ett konstgalleri i Stockholm. Hon har grafik från Sveriges mest etablerade konstnärer som Mamma Andersson, Astrid Sylwan och Linn Fernström. Nya verk tas även fram med yngre konstnärer, som Elin Odentia och Anna Pajak. ”Jag skulle säga att intresset för att ha konst på väggarna har vuxit i takt med en ökad medvetenhet kring vad vi omger oss med i våra hem. Det har spätt på intresset för konst i det prissegment där grafik ofta ligger”, säger Elisabeth. Hon påpekar att det gäller att hålla tungan rätt i mun när man är inne på ämnet. ”Frågan om vad som är grafik och vad det faktiskt är vi värnar om ställs på sin spets – är det ett hantverk och några specifika tekniker eller är det möjligheten att sprida konstbilder brett? Definierar vi grafik som de klassiska grafiska teknikerna skulle jag säga att den i viss mån blivit marginaliserad i takt med att det digitala tar över. Talar vi om grafik som numrerade, limiterade konstbilder på åldersbeständigt papper, då har grafiken skördat stora framgångar, framför allt i och med e-handeln.” Det är i sin ordning att uppehålla sig kring att de traditionella grafiska teknikerna *indeed* är ett hantverk och att dessas fortlevnad också förutsätter att konstnärer har möjlighet att ta del av dem i sitt utövande.

Konstnären Malin Gabriella Nordin hör till de yngre, väl-etablerade konstnärer som vi omedelbart kommer att tänka på i fråga om grafik. Hon, som är populär bland en ”yngre” konstpublik, har gjort flera litografier. ”Att bygga upp kompositionen och bilden med en annan teknik än måleri ger mig nya perspektiv och ingångar. Jag har utgått från förlagor när jag gjort mina litografier, men längs processen börjar plåtarna ta sin egen form. De växer och blir till någonting annat. Varje gång känns det som om jag precis har börjat skrapa på ytan till vad som är möjligt och det ger mig en enorm lust. Det är väldigt givande att jobba nära tryckaren och lära sig mer om hantverket.”

Elisabeth Blenow Calälv ser en stor nyfikenhet på grafiken hos unga konstnärer. Hon upplever att de nästan känner vördnad inför de kunniga tryckarna. En vördnad för ett hantverk med lång tradition som dessutom förutsätter andras deltagande kan man naturligtvis föreställa sig också utgör ett slags tröskel i sig.

Det demokratiska med grafik och konst i upplaga är något som återkommer i våra samtal. Angelägenheten bland konstnärer att fler än bara de med stora plånböcker ska ha möjlighet att förvärva deras verk. Vi som ofta i föreläsningar och ateljésamtal pratar om hur konstnärens roll förändrats under det förra årtiondet i takt med uppkomsten av sociala medier och kommit att breddas till att omfatta flera hattar, bland annat till att tydligare än innan också vara sin egen "gallerist", kan förstås se att grafikens *appeal* blir ännu större under rådande ordning. Joakim Ojanen hör till de unga konstnärer i Sverige som även rönt framgångar internationellt. "Jag har alltid gillat grafik. När jag studerade drogs jag ganska snabbt till screentryckverkstaden. Efter det började jag måla och skulptera mer. Men nu när mina priser gått upp så mycket att vänner har svårt att köpa verk av mig har jag gjort några upplagor i screentryck av mina målningar. Då har en grafikverkstad tryckt allt åt mig. Precis innan pandemin var dock tanken att jag skulle åka till Paris och jobba med stenlitografi som jag var spänd på att prova. Hoppas att det blir av snart!"

Det är härligt att ta del av Joakims entusiasm och den inger visst hopp. Lustigt nog dyker också ett pressmeddelande upp i in-korgen som ett ödets nyck precis då den här texten ska börja rundas av. Uppsala konstmuseum i vår väldigt kära hemstad förkunnar utställningen *Prints & Ceramics – Ett koreografiskt utforskande av museilogistik*. Utställningen, som är ett samarbete med koreografen Marie Fahlin, beskrivs som att museet nu prövar ett "omvänt grepp" där museets magasin med samlingar successivt flyttas in i utställningen och exponeras för publik. Museets personal har tillsammans med Marie Fahlin arbetat fram ett "rörelse-score" som betonar arbetet med att vårda och hantera föremål. Som en följd lyfts grafiska blad, textila tryck och keramik som inte mött dagsljus på länge nu fram. Det hela uppenbarar sig som ett gott omen som siar om en ljusare framtid för grafikens möte med konstpubliken, tidigare oföreglömliga missöden till trots. *We see you and realize now how much we've missed you.*

IN SEARCH OF LOST PRINTS

ASHIK AND KOSHIK ZAMAN

Ashik and Koshik Zaman from the online publication and art platform C-print give a personal reflection on artists' production of prints, usually they work in other fields of visual art. Since 2014, Grafikens Hus has a fine art print shop selling signed and numbered prints by some 40 artists.

T

here is a back story we've often told over the years to explain our road to working in contemporary art. In short, we had been collecting art together, as two brothers. When we were about to move into our jointly-owned pad – a “creative life project” – our code for ideal living had already been written: The Malmsten sofa, the Malmsten table for twelve, a bedroom each with a bed, and apart from that virtually nothing but art.

This almost sounds like the star curator Klaus Biesenbach's description of his home in the New York Times supplement (plus art, which he claims not to have!), albeit with some modifications. It was fun, but a financially tricky kamikaze project for two 25-year-olds to manage, which eventually meant going back to the *think tank* to decide how we could be intimately close to art without half-jokingly having to live on bread and water. You could say that this is the history behind C-print, our mobile art platform and web publication that is now in its ninth year. “Collecting” may sound more impressive than it was. The first works were neither expensive nor unique. They were prints in editions that opened the door to a life with art at home. Our first work was a print by Martin Wickström. The only way to describe the feeling when we left the gallery with the folder under our arm was an intoxication that immediately left us wanting more.

Looking back at the time since we started C-print, you could say that the field of printmaking have had an unfortunate fate. Grafikens Hus in Mariefred burned down, followed a couple of years later by the printmaking studio at the Royal Institute of Art. **WHAT ARE THE CHANCES?**, you may well ask. In this essay, we look at trends in the field of printmaking, and we should add that we allow ourselves on a personal level to be in a *headspace* we – despite our very active monitoring of art, both locally and internationally – have not been in for a long time. So, this text will serve as a scrutiny and an exploration of the printed art that has actually escaped us, and a look at the future of prints.

One line of query is where prints are found today. Apart from at Grafikens Hus, of course. We are reminded of a poignant quote

from an interview with a former gallery owner, about how galleries always have some affordable works (prints) for a couple of thousand kronor in the back room, that you could consider asking to see first, before wasting the gallery owner's time ... **HARSH!** One person who champions prints commercially is Elisabeth Blenow Calälv, art dealer at ed. art for nearly ten years, and with a Stockholm showroom resembling a gallery. She has prints by Sweden's most established artists, including Mamma Andersson, Astrid Sylwan, and Linn Fernström. New works are also created with younger artists such as Elin Odentia and Anna Pajak. "I would say that the interest in having art on your walls has grown alongside a heightened awareness of what we surround ourselves with at home. This has increased the interest in art in the price segment where prints are often found," says Elisabeth. She adds that we need to weigh our words carefully on this subject. "We need to ask: what is printmaking, and what are we actually promoting? Is it a craft and a few specific techniques, or is it the possibility to share art on a broad scale? If we define printmaking as the classic printing techniques, I would say that it has become somewhat marginalised and overtaken by digital media. If we mean prints as numbered, limited art editions on age-resistant paper, then this has been very successful, especially thanks to e-commerce." It is justified to linger on the fact that the traditional printing methods are *indeed* a craft, and that their survival depends on artists having the possibility to include them in their practice.

The artist Malin Gabriella Nordin is among the younger, established artists that immediately springs to mind when it comes to printmaking. With a popularity among the "younger" art audience, she has made several lithographs. "Building a composition and image using other techniques than painting gives me new perspectives and openings. My lithographs are based on originals, but the plates find a form of their own along the way. They grow and turn into something else. Every time, it feels as though I've only just begun to scratch the surface of what is possible, and that is enormously exciting. It's so rewarding working close to master printers and learning more about the craft."

Elisabeth Blenow Calälv notes that young artists are very curious about printmaking. In her experience, they're almost in awe of the skilled master printers. This awe for a skill with long traditions that also requires the participation of others could, one would imagine, be a kind of obstacle in itself.

The democratic aspect of prints and art in editions is a recurring topic in our conversations. How artists are concerned that also people without fat wallets should be able to afford their work. In our lectures and studio talks, we often mention how the artist role has changed over the previous decade with the emergence of social media, and how it has broadened to include several facets, including more actively being their own “gallerist”, so we can obviously see why printmaking has a growing *appeal* in the prevailing order. Joakim Ojanen belongs to the young Swedish artists who have harvested international success. “I’ve always liked prints. As a student, I was soon drawn to the silkscreen workshop. Later on, I began painting and sculpting more. But now that my prices have gone up so that friends can’t afford to buy my works, I’ve made a few silkscreen editions of my paintings. A master printer made them for me. But just before the pandemic, the plan was to go to Paris to work with stone lithography, which I was really excited to try. I look forward to doing that before too long!”

It’s great to hear Joakim’s enthusiasm, and it inspires some hope. By coincidence, a press release popped up in our inbox, like a quirk of fate, just as we were about to finish this piece. Uppsala Konstmuseum in our dear hometown announced its upcoming exhibition *Prints & Ceramics – An Iconographic Exploration of Museum Logistics*. The exhibition, which is a collaboration with the choreographer Marie Fahlin, is described as the museum’s attempt at a “reverse approach”, where the collections are gradually taken out of storage and exposed to the public. The museum staff and Marie Fahlin have put together a “movement score” illustrating the work of caring for and handling objects. The result highlights prints, textile prints, and ceramics that have not seen the light of day for years. This seems to bode well and suggests a brighter future for the encounter between prints and art audiences, despite previous misfortunes. *We see you and realise how much we’ve missed you.*